

D E K R E T

z dnia 8 listopada 1946 r.

o postępowaniu niespornym z zakresu prawa rzeczowego.

Na podstawie ustawy z dnia 3 stycznia 1945 r. o trybie wydawania dekretów z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr 1, poz. 1) — Rada Ministrów postanawia, a Prezydium Krajowej Rady Narodowej zatwierdza, co następuje:

Rozdział I.**Przepisy ogólne.**

Art. 1. W postępowaniu unormowanym w niniejszym dekrete stosuje się przepisy części ogólnej kodeksu postępowania niespornego, o ile przepisy poniższe nie stanowią inaczej.

Rozdział II.**Zarząd rzeczy wspólnej.**

Art. 2. Do przeprowadzenia postępowania, dotyczącego dokonywania rozporządzeń oraz zarządu rzeczą wspólną jako też wyznaczenia zarządcy i składania rachunków, właściwy jest sąd miejsca położenia rzeczy.

Art. 3. Postanowienia co do rozporządzenia rzeczą wspólną oraz co do wyznaczenia i odwołania zarządcy zapadają po przeprowadzeniu rozprawy.

Art. 4. Zarządcą może być wyznaczona osoba, która wyrazi zgodę na objęcie zarządu i posiada odpowiednie przygotowanie do należytego sprawowania zarządu.

Art. 5. Sąd może z ważnych powodów zwolnić zarządcę i wyznaczyć innego.

Art. 6. § 1. Od chwili wyznaczenia zarządcy współwłaściciele mogą używać rzeczy i korzystać z niej tylko o tyle, o ile to nie przeszkadza w wykonywaniu zarządu.

§ 2. Jeżeli w chwili wyznaczenia zarządcy współwłaściciele korzystali z mieszkań w nieruchomości poddanej zarządowi, należy im je nadal pozostawić.

Art. 7. § 1. Zarządca może podejmować czynności zarządu, przekraczające zakres zwykłego zarządu, tylko za zezwoleniem sądu.

§ 2. Zezwolenie to może być udzielone tylko po uprzednim wysłuchaniu zarządcy i współwłaścicieli.

Art. 8. § 1. Zarządca składa sądowi w wyznaczonych terminach sprawozdania ze swoich czynności oraz sprawozdania rachunkowe. Sprawozdania te muszą być składane co najmniej z końcem każdego roku, a ponadto po zwolnieniu zarządcy.

§ 2. Postanowienie sądu co do uznania sprawozdań rachunkowych zapada po wysłuchaniu zarządcy i współwłaścicieli.

§ 3. Na postanowienie to służy zażalenie.

Art. 9. § 1. Nadwyżka dochodów po pokryciu wydatków podlega wypłacie współwłaścicielom w terminach przez sąd określonych.

§ 2. Sąd może postanowić, aby zarządca wydawał współwłaścicielom nadwyżkę dochodów w naturze.

Art. 10. Zarządca jest odpowiedzialny wobec współwłaścicieli za należyte pełnienie swych obowiązków.

Art. 11. Sąd zwolni zarządcę, jeżeli odpadnie podstawa do dalszego trwania zarządu.

Art. 12. § 1. Zarządca ma prawo do wynagrodzenia odpowiadającego jego nakładowi pracy oraz do zwrotu wydatków poniesionych przezeń z powodu zarządu. Wysokość ich oznacza sąd.

§ 2. Na postanowienie co do wynagrodzenia i zwrotu wydatków służy zażalenie.

Art. 13. Przyznane przez sąd należności z tytułu wynagrodzenia i zwrotu wydatków, nieopbrane przez zarządcę z dochodów, podlegają ściąganiu od współwłaścicieli rzeczy.

Art. 14. § 1. Zarządca traci prawo do wynagrodzenia i zwrotu wydatków, jeżeli nie zażąda przyznania ich w terminie dwumiesięcznym od daty zwolnienia go z zarządu.

§ 2. Roszczeń powyższych nie można dochodzić w drodze powództwa.

Art. 15. Na postanowienia sądu drugiej instancji z wyjątkiem postanowień co do rozporządzenia rzeczą skarga kasacyjna nie służy.

Rozdział III.

Wyznaczenie zarządcy rzeczy obciążonej użytkowaniem.

Art. 16. Do postępowania o wyznaczenie zarządcy rzeczy obciążonej użytkowaniem, w przypadku niezłożenia przez użytkownika zabezpieczenia oraz do zarządu taką rzeczą stosuje się odpowiednio przepisy rozdziału poprzedzającego.

Rozdział IV.

Upoważnienie sądowe przy użytkowaniu wierzytelności.

Art. 17. Postanowienie co do upoważnienia wierzyciela lub użytkownika wierzytelności do dokonania czynności przez jednego z nich bez zgody drugiego zapada po przeprowadzeniu rozprawy.

Art. 18. Na postanowienie sądu drugiej instancji skarga kasacyjna nie służy.

Rozdział V.

Stwierdzenie zasiedzenia własności nieruchomości i praw rzeczowych ograniczonych oraz wygaśnięcia tych praw przez przedawnienie.

Art. 19. Do przeprowadzenia postępowania o stwierdzenie nabycia przez zasiedzenie własności

nieruchomości i praw rzeczowych ograniczonych na nieruchomości właściwy jest sąd miejsca położenia nieruchomości.

Art. 20. Postanowienie co do stwierdzenia nabycia własności nieruchomości i praw rzeczowych ograniczonych zapada po przeprowadzeniu rozprawy.

Art. 21. Przepisy artykułów poprzedzających stosuje się również do spraw o stwierdzenie wygaśnięcia przez przedawnienie praw rzeczowych ograniczonych.

Rozdział VI.

Umorzenie hipoteki.

Art. 22. § 1. Wniosek o umorzenie hipoteki, która zabezpiecza wierzytelność wymagalną lub podlegającą wypowiedzeniu przez dłużnika, powinien oprócz danych ogólnych zawierać uprawdopodobnienie niemożności ustalenia osoby wierzyciela lub miejsca jego zamieszkania i pobytu, wskazanie ostatniego znanego miejsca jego zamieszkania oraz oświadczenie wnioskodawcy o zrzeczeniu się uprawnień do odebrania z powrotem, przed upływem lat dwudziestu, złożonej przezeń do depozytu sądowego sumy, zabezpieczonej hipoteką, wraz z zaległymi nieprzedawnionymi odsetkami.

§ 2. Do wniosku winien być dołączony wy ciąg z księgi wieczystej, dotyczący hipoteki mającej ulec umorzeniu, i pokwitowanie stwierdzające złożenie sumy do depozytu.

Art. 23. Właściwym do rozpoznania wniosku jest sąd miejsca położenia nieruchomości.

Art. 24. § 1. Jeżeli według treści wniosku istnieją przesłanki do jego uwzględnienia, sąd zarządzi dokonanie ogłoszeń o wszczęciu postępowania.

§ 2. Ogłoszenie winno zawierać:

1) imię, nazwisko i miejsce zamieszkania wnioskodawcy oraz imię, nazwisko i ostatnie znane miejsce zamieszkania wierzyciela;

2) wezwanie skierowane do wpisanego wierzyciela, aby w terminie sześciomiesięcznym od dnia ogłoszenia w piśmie zgłosił swoje prawa i złożył oświadczenie co do żądania wniosku, gdyż w przeciwnym razie hipoteka może być umorzona.

Art. 25. Ogłoszenie winno być umieszczone w piśmie urzędowym, przeznaczonym do ogłoszeń, oraz podane do wiadomości publicznej w budynku sądowym i urzędzie gminnym miejsca położenia nieruchomości.

Art. 26. Dalsze postępowanie może się toczyć dopiero po upływie jednego miesiąca od końca terminu, wskazanego w ogłoszeniu zamieszczonym w piśmie urzędowym.

Art. 27. Wierzyciel może składać wyjaśnienia i zgłaszać zarzuty przeciwko żądaniu wniosku także po upływie terminu wskazanego w ogłoszeniu aż do zamknięcia postępowania w drugiej instancji.

Art. 28. § 1. Jeżeli w toku postępowania zgłosi się wpisany w księdze wieczystej wierzyciel i sprzeciwi się umorzeniu hipoteki wniosek podlega oddaleniu.

§ 2. Jednocześnie z oddaleniem wniosku sąd nakaze zwrot dłużnikowi sumy złożonej przezeń do depozytu sądowego.

Rozdział VII

Zniesienie współwłasności.

Art. 29. § 1. We wniosku o zniesienie współwłasności należy oznaczyć dokładnie rzeczy mające ulec podziałowi.

§ 2. W przypadku, gdy wniosek dotyczy nieruchomości, do wniosku należy dołączyć dokument stwierdzający prawo własności uczestników.

Art. 30. Właściwym do rozpoznania wniosku jest sąd miejsca położenia rzeczy.

Art. 31. O wszczęciu postępowania sąd zawiadamia wszystkich współwłaścicieli rzeczy.

Art. 32. Na skutek wniosku o zniesienie współwłasności sąd wyznacza rozprawę.

Art. 33. W toku postępowania sąd winien nakłaniać uczestników do zgodnego przeprowadzenia podziału, wskazując im sposoby mogące do tego doprowadzić.

Art. 34. W razie sporu co do prawa własności sąd może zawiesić postępowanie do czasu rozstrzygnięcia tego sporu w drodze procesu.

Art. 35. § 1. Postanowienie o zniesieniu współwłasności zapada na podstawie zgodnego oświadczenia wszystkich uczestników, jeżeli wskutek tego nie będą naruszone interesy uczestników, nie mających pełnej zdolności do działań prawnych lub nieobecnych, oraz prawa osób trzecich lub przepisy prawa, a nadto, gdy przedmiotem podziału jest nieruchomość — jeżeli podział jej nie jest sprzeczny z interesem społeczno-gospodarczym.

§ 2. Jednakże, jeżeli przedmiotem podziału w naturze jest nieruchomość ziemską, sąd przed wydaniem postanowienia winien zasięgnąć opinii powiatowej władzy ziemskiej co do żywotności gospodarstw, mających powstać w wyniku projektowanego podziału.

Art. 36. W braku podstaw do wydania postanowienia według przepisów artykułu poprzedzającego postanowienie będzie wydane według przepisów poniższych.

Art. 37. Sąd ustala w toku postępowania, jakie rzeczy podlegają podziałowi, oraz ich wartość.

Art. 38. Sąd w postępowaniu o zniesienie współwłasności rozstrzyga również o wzajemnych roszczeniach uczestników z tytułu wspólnego posiadania rzeczy, zgłoszonych w tym postępowaniu.

Art. 39. § 1. W postanowieniu o zniesieniu współwłasności przez podział rzeczy w naturze sąd oznaczy, co z rzeczy będących przedmiotem podziału przypada każdemu ze współwłaścicieli na wyłączną własność.

§ 2. Jednakże, jeżeli przedmiotem podziału w naturze jest nieruchomość ziemską, należy co do możliwości i sposobu jej podziału zasięgnąć opinii biegłego, a nadto przesłać projekt podziału do powiatowej władzy ziemskiej dla wyrażenia opinii co do żywotności gospodarstw, mających powstać w wyniku projektowanego podziału.

§ 3. Części winny w zasadzie odpowiadać co do swej wartości udziałom uczestników; jednakże nieznaczne nierówności w naturze wyrównywa się przez dopłaty.

§ 4. Można przyznać część rzeczy kilku współwłaścicielom za ich zgodą na współwłasność.

Art. 40. Jeżeli przedmiotem zniesienia współwłasności jest nieruchomość, projektowany sposób podziału jej na części winien być zaznaczony na planie sporządzonym według zasad, obowiązujących przy oznaczaniu nieruchomości w księgach wieczystych.

Art. 41. W przypadku, gdy przepisy prawa wymagają uprzedniego zatwierdzenia planu podziału nieruchomości przez władze administracyjne, sąd przesyła sporządzony przez biegłego plan projektowanego podziału tym władzom do zatwierdzenia.

Art. 42. W razie wprowadzenia przez władze administracyjne w planie projektowanego podziału zmian lub poprawek sąd stosownie do okoliczności albo dokona podziału nieruchomości zgodnie ze zmienionym planem, albo odstąpi od podziału w naturze.

Art. 43. Na zgodny wniosek wszystkich uczestników sąd przeprowadzi losowanie części. Sposób przeprowadzenia losowania określa sąd.

Art. 44. W przypadku zgodnego wyboru części przez uczestników lub przeprowadzenia losowania sąd przyznaje w postanowieniu poszczególnym uczestnikom części według ich wyboru lub wyniku losowania.

Art. 45. § 1. Jeżeli podział w naturze nie może być dokonany, sąd wyda postanowienie, w którym nakaze w celu zniesienia współwłasności sprzedaż rzeczy mających cenę rynkową

lub giełdową z wolnej ręki, a wszelkich innych — z licytacji publicznej.

§ 2. W postanowieniu tym sąd może także określić, jakie części sumy, która zostanie uzyskana ze sprzedaży, przypadną poszczególnym uczestnikom oraz rozstrzygnąć o wzajemnych roszczeniach uczestników.

§ 3. Postanowienie o sprzedaży rzeczy uważa się zawsze za postanowienie kończące postępowanie, chociażby nie zawierało rozstrzygnięcia co do podziału sumy, jaka ma być uzyskana ze sprzedaży, oraz o wzajemnych roszczeniach uczestników.

Art. 46. Na zgodny wniosek wszystkich współwłaścicieli sąd nakazuje także sprzedaż rzeczy z licytacji publicznej bez badania możliwości ich podziału oraz ustalania ich wartości.

Art. 47. § 1. Sprzedaż rzeczy odbywa się według przepisów kodeksu postępowania cywilnego o egzekucji.

§ 2. Współwłaściciel nie składa rękojmi.

Art. 48. Jeżeli postanowienie o sprzedaży rzeczy nie zawierało rozstrzygnięcia co do podziału sumy i co do zgłoszonych wzajemnych roszczeń uczestników, sąd po dokonaniu sprzedaży, wyda w tym przedmiocie odrębne postanowienie.

Rozdział VIII.

Przepisy wprowadzające.

Art. 49. § 1. Z dniem wejścia w życie niniejszego dekretu tracą moc wszystkie przepisy w przedmiotach unormowanych w tym dekrete.

§ 2. W szczególności uchyla się wraz z wszystkimi późniejszymi zmianami i uzupełnieniami:

1) art. 1424—1426¹, 1433, 1433¹⁻⁴, 1434 oraz 1787—1796 ustawy postępowania cywilnego z 1864 r., utrzymane w mocy art. XVII § 1 pkt 10 i 12 przepisów wprowadzających kodeks postępowania cywilnego;

2) art. 22 przepisów przechodnich z 1917 r. do ustawy postępowania cywilnego z 1864 r., utrzymany w mocy art. XVII § 2 pkt 2 przepisów wprowadzających kodeks postępowania cywilnego co do zniesienia współwłasności;

3) §§ 267—280 patentu ces. z dnia 9 sierpnia 1854 r. o postępowaniu w sprawach niespornych (Dz. u. p. austr. Nr 208);

4) §§ 977—988 ustawy o postępowaniu cywilnym z 1877 r., utrzymane w mocy art. XXXI

§ 2 pkt 6 przepisów wprowadzających kodeks postępowania cywilnego;

5) art. 33 i 66—76 ustawy z dnia 21 września 1899 r. o sądownictwie niespornym (Zb. u. prusk. str. 249);

6) art. XV i XXIV przepisów wprowadzających prawo o sądowym postępowaniu egzekucyjnym oraz art. XLVII tych przepisów co do zniesienia współwłasności.

Art. 50. Do postępowania w sprawach o zniesienie służebności, ustanowionych na obszarze b. Królestwa Kongresowego przed dniem wejścia w życie niniejszego dekretu, które utraciły wszelkie znaczenie, stosuje się przepisy tego dekretu, dotyczące stwierdzenia wygaśnięcia przez przedawnienie praw rzeczowych ograniczonych.

Art. 51. Do postępowania unormowanego dekretem niniejszym stosuje się odpowiednio przepisy przejściowe, zawarte w rozdziale VIII kodeksu postępowania niespornego (art. 49—53) ze zmianą, zawartą w artykule następującym.

Art. 52. § 1. Postępowanie w sprawach z zakresu prawa rzeczowego, wszczęte przed dniem wejścia w życie niniejszego dekretu w trybie spornym, toczy się aż do prawomocnego zakończenia w trybie spornym, chociażby według przepisów tego dekretu sprawy te należały do postępowania niespornego.

§ 2. Postępowanie w sprawach z zakresu prawa rzeczowego, wszczęte przed dniem wejścia w życie niniejszego dekretu w trybie niespornym, toczy się aż do prawomocnego zakończenia w trybie niespornym, chociażby według przepisów tego dekretu sprawy te należały do postępowania spornego.

Rozdział IX.

Przepisy końcowe.

Art. 53. Wykonanie niniejszego dekretu porucza się Ministrowi Sprawiedliwości.

Art. 54. Dekret niniejszy wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1947 r.

Prezydent Krajowej Rady Narodowej:

Bolesław Bierut

Prezes Rady Ministrów:

Edward Osóbka-Morawski

Minister Sprawiedliwości:

Henryk Świątkowski